

Riitta Hari, Jaakko Järvinen,
Johannes Lehtonen, Kirsti Lonka,
Anssi Peräkylä, Ilkka Pyysiäinen,
Stephan Salenius, Mikko Sams
& Petri Ylikoski:

Ihmisen mieli
Gaudeamus 2015

ISBN 978-952-495-348-1

Teoksen pohjana on Suomen kulttuuri-
rahaston tukema kaksivuotinen
Argumenta-hanke Mieli-forum, joka
vuosina 2007–2008 kokosi runsaat sata
tutkijaa intensiivisiin keskusteluihin.

Aivotutkijat, kulttuurintutkijat psykiatrit,
psykologit, sosiaalipsykologit, filosofit,
taloustieteilijät, uskontotieteilijät,
systeemitieteet ja yhteiskuntatieteilijät
pohtivat kokouksissa ihmismielen
kehitystä ja toimintaa biologisine, psyko-
logisine ja yhteiskunnallisine kehyksineen.

Teoksen kirjoittajat muodostivat
Mieli-forumin johtoryhmän.

Ihmisen mieli

on tunteita, kokemuksia, ajattelua ja vuorovaikutusta

Normaali aikuinen ihminen on mielellinen olio: hän ajattelee, tekee päätöksiä, aistii, tuntee ja on vuorovaikutuksessa maailman ja muiden ihmisten kanssa. Itse mieli on kuitenkin yhä suuri arvoitus. Miksi mieli järkkyy, ja miten sitä voi korjata? Missä menee raja tietois-
sen ja tiedostamattoman päätöksenteon välillä? Voiko mielen ilmiöitä selittää aivotapah-
tumilla? Kuinka mieli kehittyy syntymästä aikuisuuteen?

Evoluution myötä ihmiselle on kehittynyt kyky lukea muita ihmisiä ilmeiden ja muun toi-
minnan perusteella ja aavistaa nopeasti, mitä heillä on mielessään. Tämä edellyttää mielen,
kehon ja aivojen saumatonta yhteistyötä. Saman yhteistyön tulosta ovat myös tunteet, joita
tarvitaan niin sosiaaliseen kanssakäymiseen kuin järkevään päätöksentekoonkin. Terve
ihmismieli edellyttää jatkuvaa vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa.

Mieli muuttuu kaiken toiminnan myötä; parhaillaan digitaalinen kulttuuri muovaa aivo-
jamme ja mieltämme toistaiseksi tuntemattomaan suuntaan. Ihmismielen ymmärtäminen
ei ole mahdollista ilman monen tieteenalan yhteistyötä. Tällä hetkellä aivokuvantaminen toi-
mii monen lähestymistavan sulatusuunina ja testausalustana.

Ihmisen mieli ylittää tieteiden raja-aidat luomalla kokonaiskuvan mielestä aivotutkimuksen,
psykiatrian, psykologian, filosofian, uskonto- ja yhteiskuntatieteen ja kulttuurintutkimuk-
sen näkökulmista. Mieltä voidaan tuskin koskaan ymmärtää läpikotaisin. Mielen tutkimus ja
oman mielen parempi ymmärtäminen voivat kuitenkin antaa uusia näkökulmia monipuoli-
seen ja täysipainoiseen elämään.

Yhteisöt rakentuvat ja vahvistuvat jaetuissa tunnekokemuksissa

*”Ympäristömme on täynnä vihjeitä, jota palauttavat asioita mieleen tai tukevat muistamista.
Ne kertovat eletystä elämästä ja laukaisevat sekä ajatuksia että rutinoituja toimintatapoja.
(...) Muistin hiipuessa meistä tulee entistä riippuvaisempia ympäristön ja kanssaihminen
tarjoamista vihjeistä ja muusta ajattelun tuesta. Esimerkiksi muistisairaalla henkilöillä on
tapana tarkistaa puolisoa vilkaisemalla, onko omissa sanoissa perää vai ei.”*

*”Lapsi kehittää leikkiessään mielikuvituksen lisäksi ehjää käsitystä itsestään. Monet tutkijat
lukevat mielikuvitusleikin tärkeimpiin lapsen mielen kehitystä, erityisesti luovuutta, edistäviin
toimintoihin.”*

*”(...) luku- ja kirjoitustaito ovat tärkeitä ajattelulle siksi, että ne altistavat ihmiset laajalle
kirjalliselle kulttuurille, jota järjestäytynyt yhteiskunta edustaa. Näin ihmiset pystyvät hah-
mottamaan monimutkaisia älyllisiä luomuksia, kuten runoutta, uskonnollisia opinkappaleita,
lakitekstejä ja verottajan ohjeita.”*

*”Tunteet myös liittävät meidät toisiin ihmisiin: yhteisöt rakentuvat ja vahvistuvat jaetuissa
tunnekokemuksissa. Yhteiskunnan kehitys on ollut myös tunteiden säätelyn kehitystä.”*

*”Ihminen pystyy pitämään mielessään vain rajatun määrän asioita ja kykenee periaatteessa
keskittymään vain yhteen asiaan kerrallaan, joskin hän pystyy nopeasti siirtymään asiasta toi-
seen. Paljon puhuttu multitasking (...) perustuu siihen, että osaa toimista ohjaavat automaati-
siet prosessit ja tietoinen huomio tarvittaessa vuorottelee nopeastikin eri tehtävien välillä.”*

*”Vaikeissa häiriöissä raja terveen ja sairaan mielen välillä näyttää selvältä, mutta vaikeasta-
kin häiriöstä kärsivän ihmisen mielessä on toimivia ja terveitä puolia. Kenenkään mieli ei ole
täysin särötön, eikä kukaan ole läpikotaisin sairas.”*

Lisätiedot: Outi Kitti 📧 outi.kitti@gaudeamus.fi 📞 050 5401 299

Gaudeamus 📍 Helsinki University Press 📍 Fabianinkatu 28, 00100 Helsinki 🌐 www.gaideamus.fi 📌 Vastuullista HYY-liiketoimintaa